

Аннотація.

Витвицька О.Д., Козупиця Е.С. Инновационные изменения и стимулирование развития отрасли пчеловодства в Украине.

Исследована роль технологического, организационного и экономического уровня пчеловодства в Украине. Предложены шаги по укреплению отрасли, использование прогрессивных методов производства, создание государственного органа, который будет защищать интересы производителей, модерировать и концентрировать усилия отрасли, равные права доступа на внешние рынки для всех производителей. Обоснована роль согласованных действий сотрудничества государства и производителей отрасли пчеловодства, рассмотрены направления их поддержки. Предложены области роста и совершенствования отрасли пчеловодства Украины.

Ключевые слова: Развитие отрасли пчеловодства, пчелохозяйство, пасеки полупромышленного масштаба, сотрудничество государства и производителей отрасли пчеловодства.

Abstract.

Vitvitska O.D., Kozupitsya E.S. Innovative changes and incentives for beekeeping in Ukraine.

The role of technological, organizational and economic level beekeeping in Ukraine. Proposed steps to strengthen the industry, the use of advanced production techniques, creating public body that will protect the interests of producers, and concentrate efforts moderator sector equal rights of access to foreign markets for all manufacturers. The role of the concerted actions of cooperation of the state and producers beekeeping industry, discussed the directions of their support to protect small and medium-sized producer. Considered the draft program of the beekeeping industry in 2016-2020. An area of growth and improvement of the beekeeping industry in Ukraine based on the study of foreign experience for the regulation and promotion of beekeeping and development roadmap sector reform in Ukraine.

Key words: The development of beekeeping, bee farms, apiary semi-scale cooperation between the state and producers beekeeping.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2016 р.

Бібліографічний опис статті:

Витвицька О.Д. Інноваційні зміни та стимулювання розвитку галузі бджільництва в Україні / О.Д. Витвицька, Е.С. Козупиця // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – № 4. – С. 44-48.

Vitvitska O.D., and Kozupitsya E.S. (2016). Innovative changes and incentives for beekeeping in Ukraine. Actual problems of innovative economy, No 4, pp. 44-48.



УДК 005.591.4

ГАГАРИНОВ О.В., аспірант,
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця,

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Гагарінов О.В. Науково-практичні підходи до трансформації підприємств.

Стаття присвячена системній проблемі трансформації підприємств. На базі системно-історичного підходу, з урахуванням факту ентропогенної системної катастрофи, що відбулася з СРСР та її наслідків, які не усунені до сих пір, уточнено визначення «трансформація підприємства». Під яким слід розуміти процес організаційних перетворень у системному стані підприємства, як базового фактору його конкурентоспроможності, який носить системний характер та формує принципово нові емерджентні властивості як нової організаційної цілісності. Обґрунтовано необхідність використання системного підходу до трансформації вітчизняних підприємств як найбільш конструктивного в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: трансформація підприємства, системний підхід, системний стан, системно-історичний підхід, ентропогенна системна катастрофа.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З позиції сучасності, умови господарювання підприємств по всьому світові характеризуються високим рівнем динаміки зовнішнього середовища прямого

та непрямого впливу. Це, в свою чергу, спонукає підприємства до організаційних змін різноманітного масштабу та характеру з метою забезпечення можливості до провадження ефективної ринкової

діяльності та досягнення конкурентоспроможного стану в цілому, а отже генерації грошового потоку та отримання прибутку як одного з ключових фінансово-економічних показників його діяльності. Це з одного боку.

З іншого боку, саме здатність підприємств адаптуватися до змін зовнішнього середовища визначає їх економічний успіх як організаційно-економічних систем. Це завдання ускладнюється на сьогодні 4-ю індустріальною революцією, яка наразі шляхом потужних техніко-технологічних інновацій змінює раніше прийняті моделі господарювання та увесь уклад світової економіки.

Окрім цього слід до уваги брати і те, що світовий устрій наразі знаходиться в процесі трансформації, початок якої було покладено в Україні. Все це є підтвердженням формування «епохи біфуркацій». А отже, враховуючи глобальність світу та взаємозалежність зв'язків між суб'єктами ієрархії соціально-економічних відносин, від людини до мега систем типу Європейський Союз, для систем управління підприємствами постає складна але необхідна для вирішення проблема – трансформація як об'єктів управління так і самих систем управління з урахуванням вимог зовнішнього середовища, яке дедалі стає більш нестійким, ризикованим та, як наслідок, слабо прогнозованим. В цій ситуації актуальним стає питання оптимального вибору науково-практичного підходу до трансформації підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню трансформаційних перетворень стосовно соціально-економічних та організаційно-економічних систем присвячено ряд праць теоретико-практичного спрямування вітчизняних та закордонних вчених, серед яких: К.С. Вацьковски [1], Л.Ю. Гордієнко [2], Н.І. Гражевська [3], Е. Демінг, В.Ю. Жукарев [5], С.Ю. Івашина [5], І.Б. Маркович [6], Г. Мінцберг [7], С.К. Оніщенко [8], П. Сенге та ін.

Проте сучасні уявлення про проблематику трансформації підприємств не є цілісним завершеним дослідженням, на

базі якого можна побудувати наразі конструктивну науково-практичну методологію. Залишаються нерозв'язаними питання в галузі як тлумаченням категорії «трансформація підприємства», з одного боку, так і оптимального вибору науково-практичного підходу до трансформації вітчизняних підприємств з урахуванням специфічних системно кризових умов їх функціонування. Ці дві наукові задачі є взаємопов'язаними та потребують вирішення.

Формулювання цілей статті. Таким чином, метою статті є уточнення визначення «трансформація підприємства» та обґрунтування вибору науково-практичного підходу до трансформації вітчизняних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автор вважає за потрібне звернутися спочатку безпосередньо до визначення сутності поняття «трансформація» та виділити його ключові змістовні характеристики.

Згідно тлумачного російського словника Ушакова трансформація (від лат. *transformatio* – перетворення) – це перетворення, зміна виду чого-небудь [9]. Отже, в першому наближенні трансформація підприємства – це його перетворення, зміни в його елементних та процесних характеристиках. Розглянемо та проаналізуємо поняття «трансформація» стосовно організаційно-економічних систем типу «підприємство» (табл. 1).

Виходячи з табл. 1 можна зробити ряд висновків щодо змістовної складової поняття «трансформація» стосовно організаційно-економічних систем типу «підприємство», яке наразі представлено в економічній науці:

1) це організаційні зміни, що пов'язані з діяльністю підприємства та його елементним складом;

2) це перетворення, що стосуються стратегії, структури та процесу діяльності підприємства;

3) це комплекс стрімких, фундаментальних та довгострокових змін, пов'язаних як з системою управління, так і з перебудовою всього підприємства, зміни його стану, форми, характеру дій та операцій;

Поняття «трансформація» стосовно організаційних систем типу «підприємство»*

№ п/п	Автор	Сутність поняття	Ключова змістовна характеристика**
1	2	3	4
1.	Р. Холл	Трансформація – перетворення, які розглядаються як різновид організаційних змін. При цьому організація – це організм, що зароджується, змінюється і вмирає	Перетворення як різновид організаційних змін
2.	Кімберлі і Куїнн	Трансформація – перетворення є великою зміною організаційної стратегії, структури та процесу	Перетворення = велика зміна стратегії, структури, процесу
3.	С.В. Богачев, В.П. Полуянов	Трансформація підприємства припускає кардинальні зміни системи управління, перетворення її із виконавчого механізму в повноцінну систему управління з необхідними аналітичними, плановими, прогнозними й іншими функціями, що притаманні повноцінній системі, за допомогою методологічної бази, що формується державою	Кардинальні зміни системи управління
4.	Дж.Г. Бойетт, Дж.Т. Бойетт	Трансформація – це комплекс стрімких, фундаментальних і довгострокових змін, скерованих на всю систему в цілому	Комплекс загальносистемних стрімких, фундаментальних та довгострокових змін
5.	Л. Фопп	Трансформація – це старанно запланована комплексна перебудова підприємства, яка забезпечує його існування на тривалий строк	Планова комплексна перебудова підприємства
6.	Д. Міллер, П. Фрізен	Трансформація – це квантовий скачок на відміну від змін «по частинах», коли раз за разом змінюється один елемент, і означає одночасну зміну безлічі організаційних компонентів	Одночасна зміна безлічі організаційних компонентів
7.	Л. С.Вінарик, Н.Ф. Васил'єва	Поняття трансформація означає перехід від однієї стадії розвитку в іншу, який супроводжується зміною структурних і функціональних характеристик підприємства	Перехід з однієї стадії розвитку в іншу
8.	Л.Ю. Гордієнко	Термін «трансформація» використовується стосовно змін, що здійснюються в організації, у процесі яких змінюється не тільки стан і форма самої організації, але і характер дій та операцій, які відбуваються в ній, тобто здійснюється процес перетворень	Процес перетворень зі зміни стану і форми, характеру дій та операцій
9.	І.Б. Маркович	Трансформація економічного простору – це якісні перетворення економічних систем, що характеризуються різними формами суттєвих змін економічних систем безвідносно до вектору наслідків, враховує кількісні та якісні характеристики, відображає перехід економічної системи на якісно новий рівень розвитку, залежить від сукупності ендогенних та екзогенних факторів	Якісні перетворення, суттєві зміни безвідносно до вектору наслідків
10.	Н.І. Гражевська	Трансформація у широкому розумінні – всезагальна форма розвитку економічних систем, пов'язана з їх еволюційними та революційними перетвореннями, постійними переходами від стійкого до нестійкого стану й навпаки. Трансформація у вузькому розумінні – внутрішня складова еволюційного процесу, пов'язана з порушенням рівноваги та поступовості на шляху оновлення системи у ході стрибкоподібних якісних перетворень	Всезагальна форма розвитку, еволюційні та революційні перетворення, стрибкоподібні якісні перетворення
11.	С. Мочерний	Трансформація – це перетворення виду, форми, істотних властивостей тих чи інших об'єктів, тобто процес, що стосується як специфічних закономірностей функціонування об'єкта, так і його внутрішньої структури та зовнішньої форми	Перетворення виду, форми, істотних властивостей
12.	Г. Грищенко	Сутністю економічної трансформації є якісні перетворення економічної системи, її вихід за межі стабільного функціонування і перехід у стан нерівноваги, кількісних і якісних змін різної інтенсивності та спрямованості	Якісні перетворення
13.	А. Маршалл	Трансформація економічної системи означає будь-які її відкриті зміни, як внутрішньосистемні так, і міжсистемні	Будь-які відкриті зміни
14.	А. Мартинов	Трансформація соціально-економічних систем – це дискретний процес якісної зміни системи. При цьому трансформація є результатом системних змін, це сам момент перетворення, а не процес перетворення системи	Дискретний процес якісної зміни системи

* - складено автором на базі [2, 3, 5].

** - виділено автором.

4) це перехід від однієї стадії розвитку до іншої, в процесі еволюційних та революційних перетворень, стрибкоподібних якісних перетворень, в ході яких відбувається оновлення організаційної системи;

5) якісні перетворення, безвідносно до вектору наслідків.

Таким чином, основні складові, які характеризують сутнісну складову поняття «трансформація підприємства» в традиційному розумінні автором було виділено та систематизовано вище.

Отже, поняття «трансформація підприємства» є доволі багатоаспектним та широким за своєю сутністю, та міждисциплінарним, тому що автори залучають надбання з різних сфер економічної, соціальної та інших наук, для його трактування з метою більш ґрунтовного сутнісного розуміння.

Переходячи до науково-практичних підходів до трансформації підприємств, які найбільш широко використовуються на сьогодні, на базі проведеного дослідження [2, 3], можна виділити наступні (табл. 2).

Таблиця 2

Основні науково-практичні підходи до трансформації підприємств*

№ п/п	Назва підходу	Змістовна складова підходу
1	2	3
1.	Процесний підхід	Розглядає трансформацію як серію взаємопов'язаних процесів, які реалізуються в певній послідовності та є тривалими в часі. Процесний підхід поділяється на процесно-радикальний та процесно-еволюційний, що дозволяє більш повно розкрити особливості кардинальності та стрімкості перебігу трансформаційних процесів.
2.	Ситуаційний підхід	Пояснює трансформацію як момент кардинальних перетворень, у результаті яких структура, ознаки, система взаємозв'язків змінюються повністю.
3.	Системний підхід	Організація складається із взаємодіючих та взаємозалежних елементів, а ефект змін у якій-небудь сфері не може бути розглянутий у відриві від цілого, тому що всі підсистеми підприємства тісно взаємозалежні між собою й впливають один на одного, що в результаті приводить до того, що зміна однієї зі сфер організації приведе до зміни або до її необхідності в інших.
4.	Поведінковий підхід	При цьому підкреслюється, що вдосконалення організації є запланованим довгостроковим процесом, спрямованим на вищий рівень функціонування при одночасному поліпшенні продуктивності і задоволенні членів організації.
5.	Інтегрований підхід	Використання базових положень інших підходів: процесного, ситуаційного, системного, поведінкового тощо та їх синтез.

* - узагальнено автором на основі [2, 3].

Виходячи з табл. 2 слідує, що найбільш поширеними науково-практичними підходами до трансформації підприємств є: процесний, системний, ситуаційний, поведінковий та інтегрований. Проте слід розуміти, що це не є вичерпний перелік підходів, виділяють також: стратегічний, адміністративний, підприємницький, екологічний, комплексний підходи та ін., які в той чи іншій мірі представлені в сутності поняття «трансформація підприємства» у табл. 1.

З іншого боку, можна зробити висновок про те, що різноманітність наукових підходів до трансформації підприємств обумовлена в першу чергу метою управління цим феноменом, тобто

бажаним результатом – виходом трансформації, а також безпосередньо свідчить про його складність як об'єкта дослідження.

Існування такої кількості підходів пояснюється і тим, що вони доповнюють один одного та в певній мірі перетинаються, так як жоден з існуючих підходів в сучасних умовах не може бути застосованим сам по собі.

Автор вважає, що з переліку цих підходів саме системний підхід повинен стати основою для застосування до трансформації підприємств в силу свого всебічного погляду як на підприємство, так і на його оточення.

Говорячи про інші підходи, доцільним

є також використання і їх, але як допоміжних, тих які посилюють дію від використання системного підходу, який за своєю сутністю є базою ефективного управління трансформацією підприємств.

Загальновідомим є той факт, що більшість вітчизняних підприємств є неконкурентоспроможними в розвиненому світовому ринковому середовищі. Обираючи науково-практичний підхід до трансформації вітчизняних підприємств необхідно розуміти, як їх стан, так і умови їх функціонування, а для цього автор пропонує звернутися до подій 1991 року. Це, на думку автора, дасть можливість більш ґрунтовно, з позицій системно – історичного підходу, зрозуміти витoki проблеми трансформації вітчизняних підприємств, тому що вона є системною.

В 1991 році з державною мегасистемою СРСР відбулася ентропогенна системна катастрофа, під якою слід розуміти: результат некерованого процесу наростання ентропії в штучній організаційній системі, який спричиняє її розпад (саморуйнування) внаслідок нездатності керуючої підсистеми трансформувати організаційну систему з вихідного хаотичного стану в цільовий системний стан, тобто такий, в якому виробляється негаентропія [10].

Ентропогенна системна катастрофа, що відбулася з СРСР, призвела до швидкого та безсистемного створення незалежних державних систем, серед яких опинилася система державного управління України. Внаслідок цього в ній виникла і стала наростати системна криза, яка не усунена до сих пір.

Системна криза – це стан і поведінка створеної з порушенням системних принципів і організованої до функціонування з відхиленням від системних закономірностей організаційно-економічної системи, зовнішні та внутрішні впливи на яку спричиняють в її внутрішньому середовищі режим генерації проблем, нестабільний та нестійкий стан [11].

Як наслідок, у внутрішньодержавному середовищі виникли відомі і вкрай несприятливі умови для трансформації пострадянських підприємств до конкурентоспроможного стану [12]:

– відсутність загальносистемних (державних) однозначних стратегічних цільових орієнтирів трансформації державної системи в новий демократичний і ринковий стан;

– некоректна приватизація підприємств;
– недосконалі регламенти надсистеми для ринкової економічної діяльності підприємств;

– несприятливий інвестиційний клімат;
– тіньова економіка;
– некоректні ринкові відносини (корупція);

– низька купівельна спроможність населення;

– перманентні приватні кризи в державній системі (політичні, економічні, фінансові, соціально-демографічні, енергетичні) як наслідок зростаючої системної кризи в державному управлінні та ін.

Отже, можна констатувати, що у внутрішньодержавному середовищі України не було створено сприятливих передумов для трансформації вітчизняних пострадянських підприємств в конкурентоспроможний ринковий стан. Окрім цього вони не створені і станом на 2016 рік.

Зважаючи на той факт, що підприємство з точки зору теорії систем та науки управління в ринковій економіці розглядається як відкрита система, яка обмінюється із зовнішнім середовищем ресурсами, системна криза, що виникла в системі державного управління Україною була перенесена і в більшість систем управління підприємствами.

Таким чином, на базі, приведеної автором вище інформації, можна зробити висновок про те, що обираючи науково-теоретичний підхід до трансформації вітчизняних підприємств треба звернути увагу на те, що вони є системно недосконалими з організаційної точки зору порівняно із західними аналогами. Тому домінуючим підходом рекомендується обрати саме системний. А в контексті радянської спадщини – системно-історичний.

Також необхідно зазначити, що процесний підхід, в межах його процесно-

еволюційного відгалуження не рекомендується автором до застосування, тому що вітчизняні підприємства це продукт не еволюційного, а революційного процесу, спираючись на пострадянську спадщину, яка є важливим фактором для врахування, з позиції системної закономірності – «історичність систем».

Інші підходи, так і як ситуаційний, інтеграційний, можуть бути використанні в контексті трансформації вітчизняних підприємств, але як допоміжні, тому що саме системний підхід може найбільш ефективно вирішити саме системну проблему, проте системний підхід має бути не декларативним, а носити виражений конструктивний характер.

Щодо поведінкового підходу, то тут виникає загроза застосування його в чистому вигляді до неналаштованих систем – вітчизняних підприємств на процеси загальносистемної взаємодії між елементами системи. Тому що вітчизняні підприємства потребують кардинальної трансформації в частині свого системного стану.

У теорії систем стан системи визначається станом її елементів і зв'язків між ними [13], а в роботі [14] показано, що системний стан підприємства є базовим чинником його конкурентоспроможності замість традиційних показників, що розглядаються, а саме: якості продукції, що виробляється підприємством та економічної ефективності його діяльності, які є похідними від системного стану підприємства.

Виходячи з цього, стає очевидним, що є причиною, а що – наслідком у системному підході до трансформації вітчизняних підприємств. Таким чином, спираючись на

вищенаведену інформацію, автор пропонує розуміти, використовуючи термін «трансформація підприємства» – процес організаційних перетворень у системному стані підприємства, як базового фактору його конкурентоспроможності, який носить системний характер та формує принципово нові емерджентні властивості як нової організаційної цілісності.

Висновки. Отже, застосування системного підходу як до тлумачення поняття «трансформація підприємства», так і до управління організаційними перетвореннями у системному стані підприємства, як базового фактору його конкурентоспроможності, який носить системний характер та формує принципово нові емерджентні властивості як нової організаційної цілісності, дає можливість окреслити конкретно об'єкт управління в ході трансформаційних перетворень, яким в даному випадку виступає системний стан підприємства. Це, на думку автора, спрощує науково-практичну задачу щодо управління трансформацією підприємствами у конкурентоспроможний стан, в тому числі, в контексті глобальних економічних трендів та дає можливість досягнення конкретного результату в ході організаційного перетворення.

Подальші дослідження автора будуть спрямовані на розробку теоретико-практичних аспектів формування стратегії трансформації підприємств, де головним об'єктом змін виступає саме системний стан, згідно запропонованого автором уточнення щодо розуміння науково-практичної сутності поняття «трансформація підприємства».

Література.

1. Вацьковски К.С. Институциональный подход к исследованию значения знания в процессе управления организационными трансформациями на предприятии / К.С. Вацьковски, Л.Ю. Гордиенко // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – 2009. – № 37-9. – С. 202-208.
2. Гордієнко Л.Ю. Управління організаційними трансформаціями: теоретико-методологічні засади та управлінський інструментарій : монографія / Л.Ю. Гордієнко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 440 с.
3. Гражевська Н.І. Системна трансформація економіки в сучасному парадигмальному контексті / Н.І. Гражевська // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2006. – № 86-8. – С. 7-10.
4. Жукарев В.Ю. Подход к классификации трансформационных процессов на предприятии / В.Ю. Жукарев // Научно-технический сборник. – 2003. – № 50. – С. 94-98.
5. Івашина С.Ю. Соціально-інституціональні аспекти економічної трансформації / С.Ю. Івашина, О.Ф. Івашина // Проблеми економіки. – 2014. – № 2. – С. 309-314.

6. Маркович І.Б. Розкриття сутності поняття трансформація економічного простору в системі категорій розвитку національної економіки / І.Б. Маркович // Економіка Розвитку. – 2014. – № 2 (70). – С. 77-81.
7. Минцберг Г. Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Д. Лэмпел. – СПб. : Питер, 2000. – 336 с.
8. Онищенко С.К. Понятие интеграционной трансформации предприятий в современных условиях рыночных отношений / С.К. Онищенко // Балтийский гуманитарный журнал. – 2014. – № 3. – С. 77-79.
9. Толковый словарь русского языка Ушакова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ushakov-online.ru/slovar-ushakova/transformaciya/73405/>
10. Гагаринов А.В. Энтропийная системная катастрофа XX века: сущность, причины, последствия / А.В. Гагаринов, П.М. Кобзев, А.А. Котляр // Бизнес Информ. – 2015. – № 5. – С. 8-15.
11. Кобзев П.М. Системный подход к совершенствованию государственного управления и местного самоуправления / П.М. Кобзев // Управління розвитком. – ХНЕУ. – 2005. – № 2. – С. 13-16.
12. Гагарінов О.В. Системний аналіз передумов виникнення проблеми не конкурентоспроможності вітчизняних підприємств / О.В. Гагарінов // Маркетингове управління конкурентоспроможністю: VII Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів; тези доповідей, Дніпро, 25 березня 2016. – С. 42-44.
13. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: [Учебное пособие] / Ю.П. Сурмин. – К. : МАУП, 2003. – 368 с.
14. Кобзев П.М. Системное состояние предприятия как базовый фактор его конкурентоспособности / П.М. Кобзев // Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали другої міжнар. наук.-прак. конф., 26-27 вересня 2013 р. – Одеса : Атлант. – С. 30-33.

References.

1. Vatskovski K.S., and Gordienko L.Yu. (2009). *Institutsionalniy podhod k issledovaniyu znacheniya znaniya v protsesse upravleniya organizatsionnyimi transformatsiyami na predpriyatii* [Institutional approach to the investigation of the value of knowledge in the management of organizational transformation in the enterprise]. *Nauchnyye trudy DonNTU, Seriya: ekonomicheskaya – Scientific papers of DonNTU. Series: economic*, No 37-9, pp. 202-208 [in Russian].
2. Hordienko L.Yu. (2011). *Upravlinnia orhanizatsiinyimi transformatsiiami: teoretyko-metodolohichni zasady ta upravlinskyi instrumentarii* [Management of organizational transformation: theoretical and methodological framework and management tools]. Kharkiv : Vyd. KhNEU, p. 440 [in Ukrainian].
3. Hrazhevska N.I. (2006). *Systemna transformatsiia ekonomiky v suchasnomu paradyhmalnomu konteksti* [System transformation of the economy in the modern paradigm context]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Seriya Ekonomika – Herald of Kyiv national University named after Taras Shevchenko. Economics*, No 86-8, pp. 7-10 [in Ukrainian].
4. Zhukarev V.Yu. (2003). *Podhod k klassifikatsii transformatsionnykh protsessov na predpriyatii* [The approach to classification of transformation processes in the enterprise]. *Nauchno-tehnicheskii sbornik – Scientific and technical collection*, No 50, pp. 94-98 [in Russian].
5. Ivashyna S.Yu. (2014). *Sotsialno-instytutsionalni aspekty ekonomichnoi transformatsii* [Social and institutional aspects of economic transformation]. *Problemy ekonomiky – Problems of Economics*, No 2, pp. 309-314 [in Ukrainian].
6. Markovych I.B. (2014). *Rozkryttia sutnosti poniattia transformatsiia ekonomichnoho prostoru v systemi katehorii rozvytku natsionalnoi ekonomiky* [Disclosure of the concept of transformation of economic space in the system of national economic categories]. *Ekonomika Rozvytku – Economics Of Development*, No 2 (70), pp. 77-81 [in Ukrainian].
7. Mintsberg G., Al'strjend B., and Ljempel D. (2000). *Shkolyi strategiy* [Schools of strategy]. Saint-Petersburg: Piter, p. 336 [in Russian].
8. Onischenko S.K. (2014). *Ponyatie integratsionnoy transformatsii predpriyatii v sovremennykh usloviyakh ryinochnykh otnosheniy* [The concept of integration transformation of companies in the current market conditions], *Baltiyskiy gumanitarnyy zhurnal – Baltic humanitarian journal*, No 3, pp. 77-79 [in Russian].
9. Tolkovyyi slovar russkogo yazyika Ushakova [Explanatory Dictionary of Russian language by Ushakov]. (n.d.). *ushakov-online.ru*. Retrieved from <http://ushakov-online.ru/slovar-ushakova/transformaciya/73405/> [in Russian].
10. Gagarinov A.V., Kobzev P.M., and Kotlyar A.A. (2015). *Entropogennaya sistemnaya katastrofa XX veka: suschnost, prichiny, posledstviya* [Entropy systemic catastrophe of the twentieth century: the nature, causes, effects]. *Biznes Inform – Business Inform*, No 5, pp. 8-15 [in Russian].
11. Kobzev P.M. (2005). *Sistemnyy podhod k sovershenstvovaniyu gosudarstvennogo upravleniya i mestnogo samoupravleniya* [Systematic approach to improvement public administration and local self-government]. *Upravlinnya rozvitkom – Development management*, No 2, pp. 13-16 [in Russian].
12. Haharinov O.V. (2016). *Systemnyi analiz peredumov vynyknennia problemy nekonkurentospromozhnosti vitchyznianskykh pidpriemstv* [Systematic analysis of the prerequisites of the problem of domestic enterprises uncompetitiveness]. *Marketing management of competitiveness: VII Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia molodykh vchenykh i studentiv (25 bereznia 2016) – VII international scientific-practical conference of young scientists and students (March 25, 2016)*. (pp. 42-44). Dnipro [in Ukrainian].

13. Surmin Ju.P. (2003). *Teorija system i sistemnyj analiz [Systems theory and systems analysis]*. Kyiv: Vydavnytstvo Mezhregional'naja akademija upravljenja personalom, p. 368 [in Russian].

14. Kobzev P.M. (2013). *Sistemnoe sostoyanie predpriyatiya kak bazovyy faktor ego konkurentosposobnosti [System state of the enterprise as a basic factor of its competitiveness]*. Economics of enterprise: modern problems of theory and practice: *Materiali drugoyi mizhnar. nauk.-prak. konf., (26-27 veresnya 2013) – Proceedings of the second international scientific-practical conference (26-27 September 2013)*. (pp. 30-33). Odesa: Vydavnytstvo Atlant [in Russian].

Аннотация.

Гагаринов А.В. Научно-практические подходы к трансформации предприятий.

Статья посвящена системной проблеме трансформации предприятий. На базе системно-исторического подхода, с учетом факта энтропийной системной катастрофы, произошедшей с СССР и ее последствий, которые не устранены до сих пор, уточнено определение «трансформация предприятия». Под которым следует понимать процесс организационных преобразований в системном состоянии предприятия, как базового фактора его конкурентоспособности, который носит системный характер и формирует принципиально новые эмерджентные свойства как новой организационной целостности. Обоснована необходимость использования системного подхода к трансформации отечественных предприятий как наиболее конструктивного в современных условиях хозяйствования.

Ключевые слова: трансформация предприятия, системный подход, системное состояние, системно-исторический подход, энтропийная системная катастрофа

Abstract.

Нагаринов О.В. Scientific and practical approaches to the transformation of enterprises.

Annotation. The article is devoted to the problem of systemic transformation of enterprises. The definition of «enterprise transformation» is clarified on the basis of systematic and historical approach. It's based on taking into account the fact of entropy system crash which occurred with the Soviet Union and its consequences, which are not eliminated so far. By «enterprise transformation» the process of organizational change in the system state of enterprises as a basic factor of its competitiveness should be understood, which is systemic in its' nature and creates a fundamentally new emergent properties of enterprises as a new organizational integrity. The necessities of applying a systemic approach to the transformation of domestic enterprises as the most meaningful in the current economic conditions are justified.

Keywords: transformation of enterprises, system approach, system state, systemic and historical approach, entropy system crash

Стаття надійшла до редакції 01.09.2016 р.

Бібліографічний опис статті:

Гагарінов О.В. Науково-практичні підходи до трансформації підприємств / О.В.Гагарінов // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – № 4. – С. 48-55.

Нагаринов О.В. (2016). *Scientific and practical approaches to the transformation of enterprises. Actual problems of innovative economy*, No 4, pp. 48-55.

